

Muzeum Pomorskie
ul. Wojskowej Służby
0 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 048 3 22 11 11
e-mail: fapak@wp.pl; www.fapak.pl
NIP: 56 16 25 127; REGON 37000
KRS 00000 41632
r-fka 02 1090 1506 00 00 000 02

Warszawa-Bydgoszcz
Sz. Sz. AK t.n.

*Radwaniska Kazimiera

M-769/19013om.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Radwaniska, Szymon...

J: K: 469/1901 Pom.

Warszawa - Bydgoszcz

Sa. Sz. RK - t. m. 1942.

- I./1. Relacja *k. 6 s. 1-7*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 1 s. 1*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945
- III./5. Inne ...
- IV. Korespondencja
- .....
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 7*
- VI. Fotografie *brak*

1/1. Relacja - Radwańska Kazimiera:

1. Kopeć Zofia, Wspomnienia o sp. Kazimierze Radwańskiej, Bydgoszcz, spisane w grudniu 1976r., kserokopie rękopisu. k. 2 s. 1-2
2. Janke Teodora, Wypis danych z wyliczu relacji, wspomnień i pamiątek w zdepomocowanych w Inst. Historii P.A.R. - Kazimiera Radwańska k. 1 s. 3
3. "Kazimiera Radwańska" - nota bez daty i podpisu, mpis., kserokop. k. 1 s. 4
4. W/w teksty przepisane, mpis., oryg. k. 2 s. 5-7

Wykazanie o sp. Karimowa Radwaniej - Protopaw

1

Karimowa Radwanaja urodziła się w Samokh w 1922 r. w Protopawie
mieszkała w okresie niemieckim w Szkole Przemysłowej im. Kierylla Sie-
kiewicza. Do 2. H.P. mieszkała w tym domu 1930 przy ulicy Ławowa Sam. Juri.
Anisimowa Kossobudzka urodziła się w tym samym czasie na ulicy Ławowej.
Pracowała dłużej w tym samym czasie przy Szkole Przemysłowej im. Kierylla Sie-
kiewicza do wybuchu wojny w październiku 1939. Wcześniej w tym czasie
w Szkole Przemysłowej im. Kierylla Siekiewicza siostrzeńcem Anisimowej po jej imieniu.
W czasie okupacji została z Protopawą wysiedlona do Generalnego
Inspektoratu Ławowa, lecz udało się jej się przedostać do Łodzi, gdzie
zamieszkała.

Shek Zimka Ławoj z urodzenia Karimowa i brata jej imieniem w
Przemysłowej pracy w Kuznieckim Zakładzie Przemysłowym w Protopawie. Pracowała
z dłużej przy niej prowadzącej, kierowała na kolonie w tym samym czasie
przy Kuznieckim Zakładzie Przemysłowym i w tym samym czasie przy Ławowej
z chlebem, żywnością, młynem, młynem.

W czasie okupacji, po wysiedleniu jej z Protopawy, mieszkając
w Łodzi brata imieniem w zorganizowanym jej imieniem mieszkaniu i
w tym samym czasie z tym samym imieniem z tym samym imieniem mieszkając
przyjeżdżając do Protopawy. W tym samym czasie w tym samym czasie brata-
bratowe organizowały, co miało miejsce w brata imieniem w tym samym
organizowaniu tych samych. Jej bratami w tym samym czasie została
organizacja przy Ławowej. W tym samym czasie z tym samym imieniem Protopawie
17 października 1944 została aresztowana przez polską policję i Komsomol
Ławowskiej w tym samym czasie w tym samym czasie w tym samym czasie
w Ławowej 1939-1945) w tym samym czasie przy Ławowej. Stan Ławowa
Medion zamieszkała w Protopawie przy ul. Ławowej 5, gdzie z brata została
aresztowana w Łodzi w 1941-1942 r. i wysiedlona do Protopawy. Sama
była po śledztwie wysiedlona do Ławowskiej. W tym samym czasie Ławoj
z Ławowskiej, która została z tym samym imieniem w Ławowej, w tym samym czasie

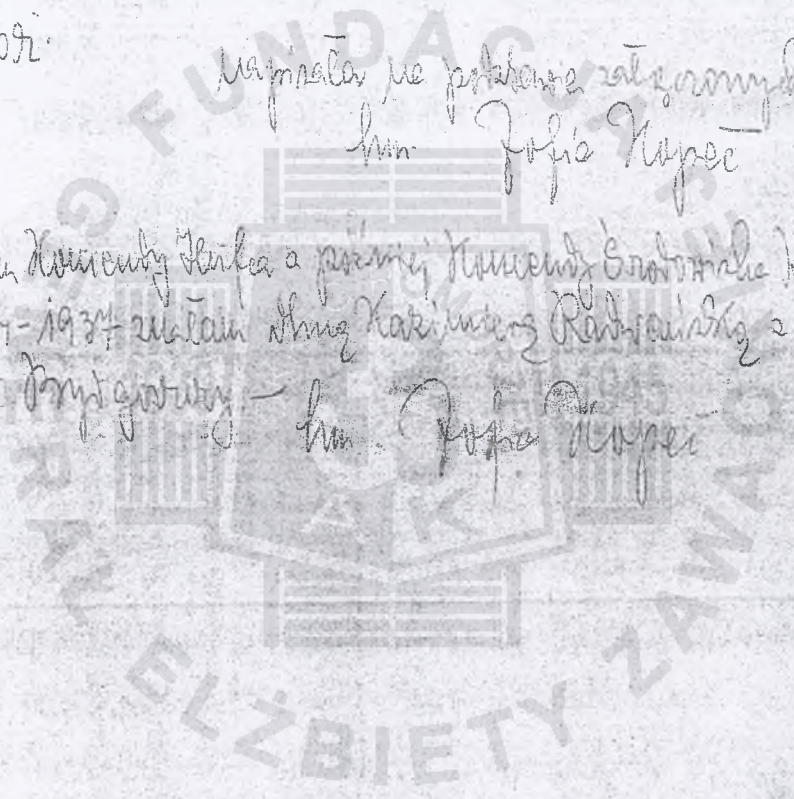
W lesie wzięto kilka egzemplarzy sporoboczących wypradek i drzewo zamieszkało
 Zimnie waga. Waga była, kolekcji wzięto, aby były nie „podarte”
 Wędróżki przez niego przysięgli, Zimna nie została do gipsu i nie mogła
 wyruszyć do lasu na prace. Był wzięty wzięty z lasu powrócił - Zimny
 w barakach, które nie było i wiele jej więcej nie było. Mówiono,
 że została spalona w piecu krematorium.

Wielkość jest tym większa, Zimna została ogromnego znaczenia, gdyż
 miała dzięki stworzeniu z rozróżnieniem i w odpowiedniej chwili na
 umiarkowanym miejscu przysięga kłopotliwym. Była wtedy bardzo szorstka.

W październiku 1940r.

Wzięta nie została wziętych relacji
 hm. Józef Kupiec

Był to człowiek, którego Zimna a później Zimna, Zimna, Zimna
 w latach 1927-1937 wzięta Zimna, Zimna, Zimna z jej pracy
 Zimna, Zimna - hm. Józef Kupiec

3
174

KAZIMIERA RADWAŃSKA

Data ur.

Stop-harc. Drużynowe zachów

IV Hufiec

Ośrodek Bydgoszcz

Wydzielona z Bydgoszczy do Łodzi. Tam prowadziła tajne nauczanie. Była wizytatorką. Dojeżdżała do różnych miejscowości. Aresztowana w 1941r. lub 1942r. Przewieziona do Radgoszczy, a potem do obozu do Ravensbrück, gdzie przy pracy w lesie miała wiażd on nogę. Zabrano ją po spaleniu i prawdopodobnie zamordowano, jako niezdolną do pracy.

Miejscowość

Bydgoszcz

Data

16. V. 1986 r.

Teodor Janku

Dane z wykazu relacji, wspomnień i pamiątek zgromadzonych w Instytucie Historii PAN-Zakład Historii Polskiej w II wojnie światowej.

*Helena Panna
Witolda Mikulajczyk
Zofia Rogoń
Zofia Stefaniak*

205 7/4 4

KAZIMIERA RADWAŃSKA

druczyzna po grobie

Urodzona w 1902 r. do ZNP wstąpiła w 1930 r.
 Bruznow suchów, nauczycielka szkoły podstawowej w Bydgoszczy
 W roku 1940 wysiedlona z Bydgoszczy do Łodzi.
 Tam prowadziła tajne nauczanie. Była wizytatorką. Dojeżdżała
 do różnych miejscowości jako łączniczka.
 Aresztowana w 1941 lub 1942 r. -przewieziona do obozu w Ravens-
 brück, gdzie przy pracy w lesie zmiżdżono jej nogę.
 Po apelu- zabrano ją i już jako niezdolna do pracy zamordowano.
 Zginęła w piecu krematoryjnym.

2x

Wspomnienie o śp. Kazimierze Radwańskiej Bydgoszcz

Kazimierza Radwańska urodziła się w Sanoku w 1902 r. W Bydgoszczy uczyła w okresie międzywojennym w Szkole Powszechnej im. Henryka Sienkiewicza. Do ZHP wstąpiła około roku 1930, gdy hufcowa hm. inż. Agnieszka Kossobudzka utworzyła uharcerzający zastęp dla nauczycielek. Prowadziła drużynę harcerek przy Szkole Powszechnej im. Henryka Sienkiewicza do wybuchu wojny we wrześniu 1939 r. Uczestnicząc w kursie w Szkole Harcerskiej na Buczu, zdobywa stopień drużynowej po próbie. W czasie okupacji została z Bydgoszczy wysiedlona do Generalnego Gubernatorstwa, lecz udało się jej przedostać do Łodzi, gdzie zamieszkała.

Dha Ziuta / tak ją nazywały harcerki / brała czynny udział w pracy w Komendzie Hufca Harcerek w Bydgoszczy. Harcerki z drużyny przez nią prowadzonej wyjeżdżały na kolonie organizowane przez Komendę Hufca, brały udział w wystawach prac harcerskich, zdobywając niekiedy nagrody.

W czasie okupacji, po wysiedleniu jej z Bydgoszczy, mieszkając w Łodzi, brała udział w zorganizowanym tajnym nauczaniu i w związku z tym kontaktowała się z bydgoskimi nauczycielami, przyjeżdżając do Bydgoszczy. Z okazji świąt narodowych szyła biało-czerwone chorągiewki, co wskazywało, że brała udział w tajnym organizowaniu tych świąt. Jej działalność patriotyczna została zdradzona przez konfidenta. W czasie jednej z wizyt w Bydgoszczy 17 września 1944 r. została aresztowana / jak podają Krystyna i Konrad Ciechanowscy w książce "Tajna działalność kulturalno-oświatowa na Pomorzu w latach 1939-1945/. Natomiast przyjaciółka dhny Ziuty Stanisława M ... zam. w Bydgoszczy przy ul. Zmudzkiej 5 podaje, że Ziuta została aresztowana w Łodzi w 1941/1942 i uwięziona w Radogoszczu/ ?/.

Stamtąd po śledztwie wywieziono ją do Ravensbrück. Współwięźniarki Ziuty w Ravensbrück, które razem z nią pracowały w lesie, opowiadały, że w lesie więźniarka-cyganka spowodowała wypadek i drzewo zmiażdżyło Ziucie nogę. Noga bolała, koleżanki wspierały ją, aby tylko nie podpadła. Na drugi dzień mimo wysiłków Ziuta nie wstała do apelu i nie mogła wyruszyć do lasu na prace. Gdy współwięźniarki z lasu powróciły-Ziuty w barakowej izbie nie było i nikt jej więcej nie ujrzał. Mówiono, że została spalona w piecu krematoryjnym.

Krótko przed tym wypadkiem Ziuta doznała obromego szczęścia, gdyż miała okazję skorzystać z rozgrzeszenia i w odpowiedniej chwili na umówionym miejscu przyjęła Komunię św. Była wtedy bardzo szczęśliwa.

Grudzień 1976 r.

Napisała na podstawie załączonych relacji
hm. Zofia Kopec

Będąc członkiem Komendy Hufca, a później Komendy Środowiska Harcerek w latach 1925-1937 znałam dhnę Kazimierę Radwańską z jej pracy harcerskiej w Bydgoszczy.

hm. Zofia Kopec

*Tekst przepisany z mało czytelnej kserokopii
oryginału. II, 12002 eg.*

Kazimiera Radwańska drużynowa po próbie

Urodzona w 1902 r. do ZHP wstąpiła w 1930 r.

Drużynowa suchów, nauczycielka szkoły podstawowej w Bydgoszczy. W 1940 r. wysiedlona z Bydgoszczy do Łodzi. Tam prowadziła tajne nauczanie. Była wizytatorką. Dojeżdżała do różnych miejscowości jako Łączniczka.

Aresztowana w 1941 lub 1942 r. - przewieziona do obozu w Ravensbruck, gdzie przy pracy w lesie zmiżdżono jej nogę.

Po apelu zabrano ją i już jako niezdolną do pracy zamordowano.

Zginęła w piecu krematoryjnym.

/ informacja bez daty i podpisu-E.S. /

Dat. ur. Kazimiera Radwańska
Stop.harc. Drużynowa suchów
IV Hufiec Ośrodek Bydgoszcz

Wysiedlona z Bydgoszczy do Łodzi. Tam prowadziła tajne nauczanie. Była wizytatorką. Dojeżdżała do różnych miejscowości.

Aresztowana w 1941 r lub 1942 r. Przewieziona do Radogoszczy , a potem do obozu do Ravensbrck, gdzie przy pracy w lesie miała zmiżdżoną nogę. Zabrano ją po apelu i prawdopodobnie zamordowano, jako niezdolną do pracy.

Miejscowość Bydgoszcz
Data 16 V 1986 r.

hm.Teodora Janke

Dane wykazu relacji, wspomnień i pamiętnika zdeponowanych w Instytucie Historii PAN, Zakład Historii Polskiej w II wojnie Swiatowej.

- Stefania .....
- Urszula Mikołajczyk
- Zofia Rogowska
- Zofia Stefaniak /?/

II. Materiały uzupełniające relexę: Radwańska
Kazimiera:

1. Biogram Kazimierzy Radwańskiej,

[w:] Słownik uczestników walk o
niepodległość Polski 1939-1945,

lk. 1 s. 1

RADOSZ MARIA – s. Hipolita (1905–5 VIII 1944), samarytanka; podczas Powstania Warszawskiego pielęgniarka w szpitalu Św. Łazarza w Warszawie; zamordowana wraz z grupą zakonnic, personelem medycznym, harcerkami z patrolu sanitarnego i chorymi (zob. Olimpia Drozdowska).

324, s. 282; 392, t. 1, s. 310, 331.

RADWANOWA HALINA z d. Różycka (ok. 1895–18 lub 19 V 1944), c. Jadwigi; w konsp. żołnierza AK, okoliczności aresztowania i śmierci zob. Jadwiga Różycka.

235, s. 404; 278, s. 701; rel. Aleksandry Pliszczyńskiej.

RADWAŃSKA KAZIMIERA (1902–IV 1945), ur. w Kamieniu w pow. niżańskim, c. Józefa i Stefanii z Katschierów; przed wojną zam. w Bydgoszczy, nauczycielka szkoły powsz. im. bp. W. Bandurskiego, drużynowa w Chor. Pomorskiej OH, działaczka sportowa i społ.; w 1939 wysiedlona z Bydgoszczy, zamieszkała w Warszawie, tam brała udział w tajnym nauczaniu, dojeżdżała do Bydgoszczy jako wizytantka, kurierka Komendy Obszaru Zachodniego AK; w kwietniu 1944 aresztowana w Bydgoszczy w czasie podróży kurierskiej, wywieziona do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie, następnie do Bergen-Belsen, 17 IX 1944 przeniesiona do Ravensbrück, tam zmarła z wycieńczenia i obrażeń odniesionych w czasie badań.

65; 319; 411, ks. 1, s. 148, 149, 233; rel. Zofii Kopeć.

RADZIEJEWSKA PAULINA (ok. 1901–II poł. 1941), zam. we wsi Burwin w pow. białskim; zamordowana w swojej wsi przez Niemców za pomoc udzieloną żołnierzom radzieckim zbiegłym z obozu jenieckiego.

1482.

RADZIEJOWSKA LUCYNA (ok. 1900–20 III 1944), mieszkanka wsi Piatkownica w pow. węgrowskim; podczas okupacji ukrywała u siebie Żydów i żołnierza radzieckiego zbiegłego z obozu jenieckiego w Grądach; aresztowana w lipcu 1943, wywieziona do obozu w Oświęcimiu, gdzie zginęła.

71, s. 160, poz. 25; 232, s. 265, 295, 351.

RADZIWIŁŁOWNA MARIA (?–VIII lub IX 1944), pielęgniarka; w czasie wojny obronnej 1939 pracowała w Szpitalu Ujazdowskim w Warszawie; poległa w Powstaniu Warszawskim.

613, s. 168.

RADZKA ANNA ANTONINA, „Tosia” (1921–21/22 VIII 1944), w czasie okupacji zam. w Warszawie; w konsp. w oddziale DiSK Kedywu KG AK, w czasie Powstania Warszawskiego przydzielona jako sanitariuszka do 3 kompanii batalionu „Zośka” zgrup. AK „Radosław”, uczestniczyła w próbie połączenia oddziałów ze Starego Miasta z oddziałami żoliborskimi, poległa na ul. Zakroczymskiej, zasypana gruzami razem z 31 żołnierzami swego batalionu; pochowana wraz z poległymi kolegami na Cmentarzu Wojskowym Powązki, kw. A-20; pośm. odzn. Krzyżem Walecznych.

86, s. 18, 66, 100, 102, 126 i in.; 176; 318, s. 431; 451, s. 541; 811, s. 479; 1377, s. 154–155; 1514.

RADZYMIŃSKA STANISŁAWA, „Staszka”, „Szarotka” (1922–XII 1942), zam. w Warszawie, uczennica tajnych kompletów; kolporterka pism konsp., łączniczka Komendy Obwodu ZWZ-AK Praga; zmarła na gruźlicę.

114.

RAGOTNER SARA (?–IX 1939), z Warszawy, instruktorka pielęgniarstwa, czł. KZMP; zginęła podczas oblężenia Warszawy w czasie udzielania pomocy rannym w punkcie opatrunkowym PCK.

253, s. 245; 991.

RAINER HALINA, „Dorota”, „Halina” (?–VIII lub IX 1944), z Warszawy; łączniczka kompanii „Gustaw” batalionu „Rys” pułku AK „Waligóra”, zginęła w Powstaniu Warszawskim na Dolnym Mokotowie.

19. „Baszta”; rel. D. Dowmont-Wojciechowskiej.

RAJSKA IRENA zob. Rayska Irena.

RAJSKA SŁEFANIA (?–X 1942), rozstrzelana przez gestapo w Tarnowie za odmowę wskazania miejsca ukrywania się męża, żołnierza BCh.

571, s. 387–388.

RANIECKA MARIA – s. Agata (2 II 1878–25 IX 1939), ur. w Unierzyżu w pow. mławskim, c. Marcjana, urzędnika cukrowni, i Jadwigi z Dragowskich, szarytka, pielęgniarka w Szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie; zginęła w oblężonej stolicy w czasie pracy wzbombardowanym pawilonie szpitalnym – zob. Krystyna Kisielewska.

73, lista strat nr 24826; 253, s. 246; 324, s. 286; 1110; 1232; rel. i. Anny Jurczak.

RANKOWSKA BARBARA, „Basia” (?–17 VIII 1944), zam. w Warszawie, ukończyła gimn. i lic. Stowarzyszenia Kupców „Współpraca”; w konsp. sanitariuszka batalionu „Bończa” zgrup. AK „Róg”, w Powstaniu Warszawskim na wysuniętym punkcie opatrunkowym batalionu w kruście katedry Św. Jana na Starym Mieście, 16 sierpnia ciężko ranna przed wejściem do katedry w czasie pełnienia służby, zmarła w szpitalu; pochowana na Cmentarzu Wojskowym Powązki.

73, lista strat nr 2498; 392, t. 1/1, s. 364; 464, s. 264–269; 656, s. 137–922.

RAPIEJ JULIA – s. Sergia (18 VIII 1900–1 VIII 1943), ur. w Rogoźynie k. Grodna, c. Antoniego i Franciszki z d. Sztuka, nazaretanka, nauczycielka szkoły powsz. prowadzonej przez zakonnice w Nowogródku; w okresie okupacji niemieckiej uczyła na tajnych kompletach języka polskiego i historii, rozstrzelana w grupie 11 zakonnic – zob. Paulina Borowik.

30; 324, s. 280; 596; 1167; inf.: Heleny Markiewicz, Mami Mojsak.

RATAJCZAKOWA LEOKADIA z d. Żukowska (1910–6 VIII 1944), w konsp. w Wydz. Propagandy i w Podwydziale Pomocy Żołnierzowi BIP KG AK; rozstrzelana w czasie Powstania Warszawskiego razem z siostrą Heleną Żukowską (zob.) przed domem przy ul. Wolskiej 129 w masowej egzekucji dokonanej przez nacierające oddziały niemieckie.

114.

*Stowarzyszenie walczy o
niepodległość Polski 1939–1945, Warszawa 1988*

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 65-22-186
87-100 TORUŃ

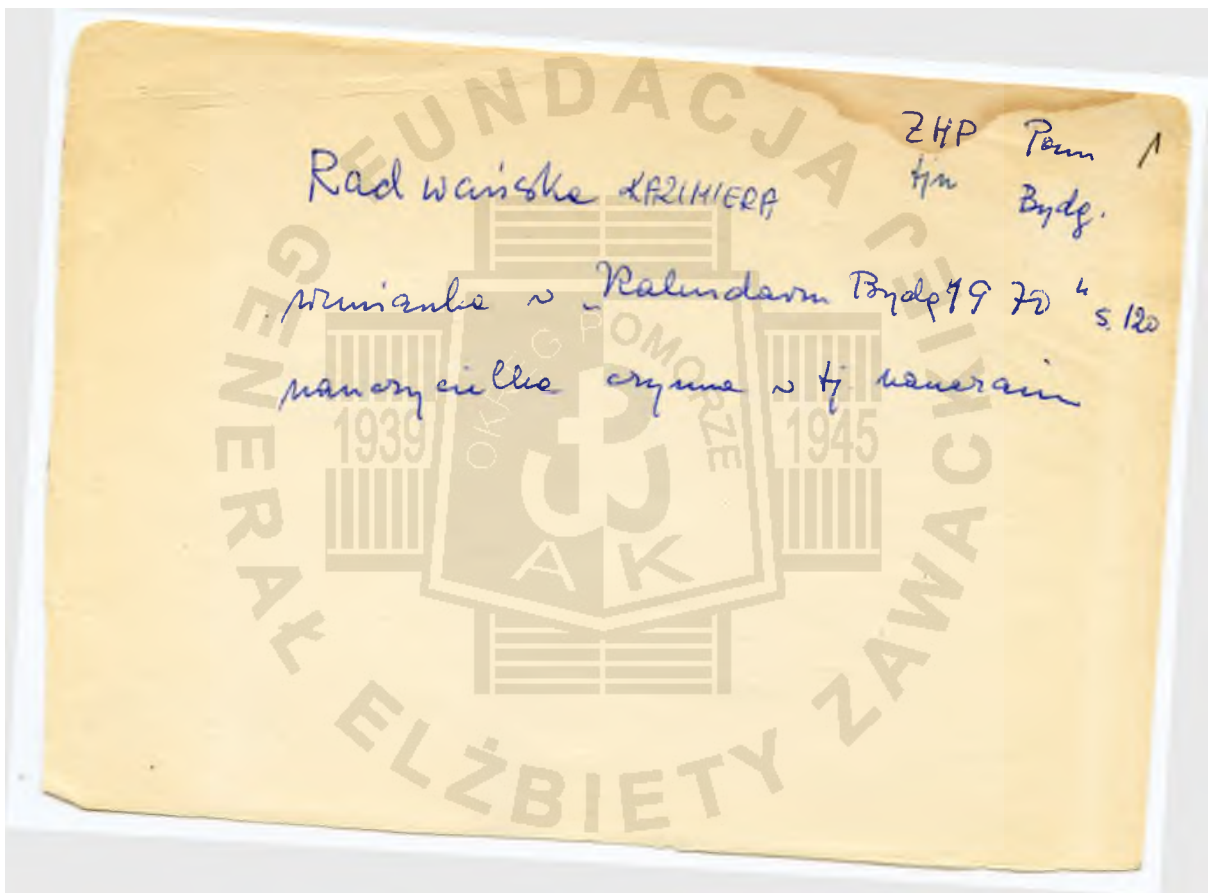
T: 30-769/1901 Pom.

Bydgoszcz

Radwan'ska Kasimiera

V. Party informacyjne

h. 7

Rad warszawski KARMIERA

ZHP Pom 1
4m Bydg.

Munianka ~ Kalandarn Bydg 19 70 4 s. 120

manory cille kryme ~ tj. uenerain

1) Martyrologia Nauczycielstwa Bydgoskiego 1939-1945₂
z listy strat. E. Nawra str. 148

Nauczycielska szk. powr. im Bandurokiego ul. Świę-
tojańska. Lesturony działacz harcerski, sportowy i społeczny.
Na terenie szk. zaangażowała się w pracy konsp. Areszto-
wana przez gestapo w kwietniu 1944. przewieziona
do obozu kene. w Buchenwaldzie, potem do Bergen-
-Belsen do Ravensbrück 17.1.1945. Zmarła w kwietniu
1945, na skutek wycieńczenia i odmiesionych ran.
Aresztowana w Bydgos. 4 dni przybyła z U-24 jako
kurierka. verte mari

Marzec 1948.

K. P., wysiedlona z Bydgoszczy do Gł. przebywała
nielegalnie z pierwszymi misjami do Bydgoszczy
Umbrota nie miała nie spotkanie w sprawach
org. podziemna z kol. Stanisławem Lisieckim, ten
do tego spotkania nie doszło, ponieważ została
aresztowana i osadzona w obozie Kohn w Ravensbrück
17-18 1944r.

2) Kopia Listu nr. 32/I Bydgoszcz

3

jak u Nawry w r. 4.

Została zamordowana w Ravensbrück.

5.21.1.1.
Pomorie

Tj. n. „Bydgoszcz”
„Słonek” AK

+ Radwańska Karimiera

Łódź i Stefania z d. Katschier

ok. 1902 r. Karimiera v. Niekis.
nr. 1898 v. Bydgoszcz

Bydgoszcz

+ 1945 Kwiecień Ravensbrück

Zródła.

1) Martyrologja Nancy i listwa Bydgoskiego 1939-1945.
Księga I s. 12. Wyd. Z.N.F. Bydgoszcz 1972 r. str. 148, 150.

2) rel. Kopec' Zofia

3) archiwist Nancy Edmunds, ~~Bydgoszcz~~ itd. str. 233 por. 90.

4) Tablica pamiątkowa Bydgoszcz w Bydgoszczy ul. Artyleryjska

Przebieg choroby pomordowanych walczyli
w Bydgoszczy

Radwan'ska Jeronima (ok.⁵ 1882 - 1945)

małżonka Sr. Ter. im. R. bisk. n. Bandurskiego w Byu.
Zostawiona dzieciom z HP, opostoła i spotoczna
Ewangelizacja do G.G. tam zaangażowana w katechi-
zacji. W 1944 aresztowana przez gestapo i przewieziona do
Buchenwaldu, następnie do Bergen-Belsen i tam
zakończona w kwietniu 1945

(Martyrologia nowohydzka w 1935-45, t. IV P. Bygones 1972)

Indic: Józef Podgórny

Niepopolici ludzie kija i pomora

Radwańska Kazimiera

Bydgoszcz

Łódź

SzSz

Harcerki 1939 - 45, str.

K.Wojt., 95.

Radwaniska (i.m.)

Bydgoszcz 7
taj. muz.

Była w Bydgoszczy zorganizowana
w organizowanie, od wiosny 1940 r.,
kompletów tajnego newsenta.

zob. Jankowski Jan, Harcerstwo Pomorskie
Gdańskiego i Słujaw 1911-1945,
1987-1988, s. 258

AK.

Rodwanańska Kazimiera

